

KÖZLEKEDÉSI KULTÚRA A PSZICHOLOGUS SZEMÉVEL

A közlekedő viselkedését befolyásoló tényezők és a közlekedésbiztonsági kultúra összefüggései

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁG – KULTÚRA, Budapest, 2020. szeptember 10.

Dr. Hőgye-Nagy Ágnes

Debreceni Egyetem, Pszichológiai Intézet, Szociál- és Munkapszichológia Tanszék

Áttekintés

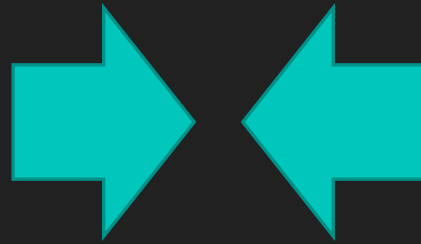
- Hogy jön ide a pszichológia?!
- Mi befolyásolja a biztonságos közúti viselkedést?
- Vizsgálati eredmények
- Következtetések
- Mit hozhat a jövő?

Közlekedépszichológia – fogalmi keretek

- Úthasználó
- Közlekedépszichológia:
az úthasználók viselkedésének és az ezt megalapozó pszichológiai folyamatoknak a tanulmányozása (Rothengatter, 1997)
- Kultúra és biztonsági kultúra a közlekedésben
 - Meghatározó irányvonal a közvéleményben, amely hatással van a biztonságra (AAA, 2007)
 - Nemzeti kultúra része (Moeckli és Lee, 2007)
 - Normál viselkedésre irányuló percepciók, elvárások a következményekre vonatkozóan (Ward és mtsai, 2010)

Mi befolyásolja a biztonságos közúti viselkedést?

- Reakcióidő
- Figyelem
- Helyzetfelismerés
- Stressz- és monotoniatűrés
- Kéz-szem koordináció
- ...

F1-es pilóták a közutakon

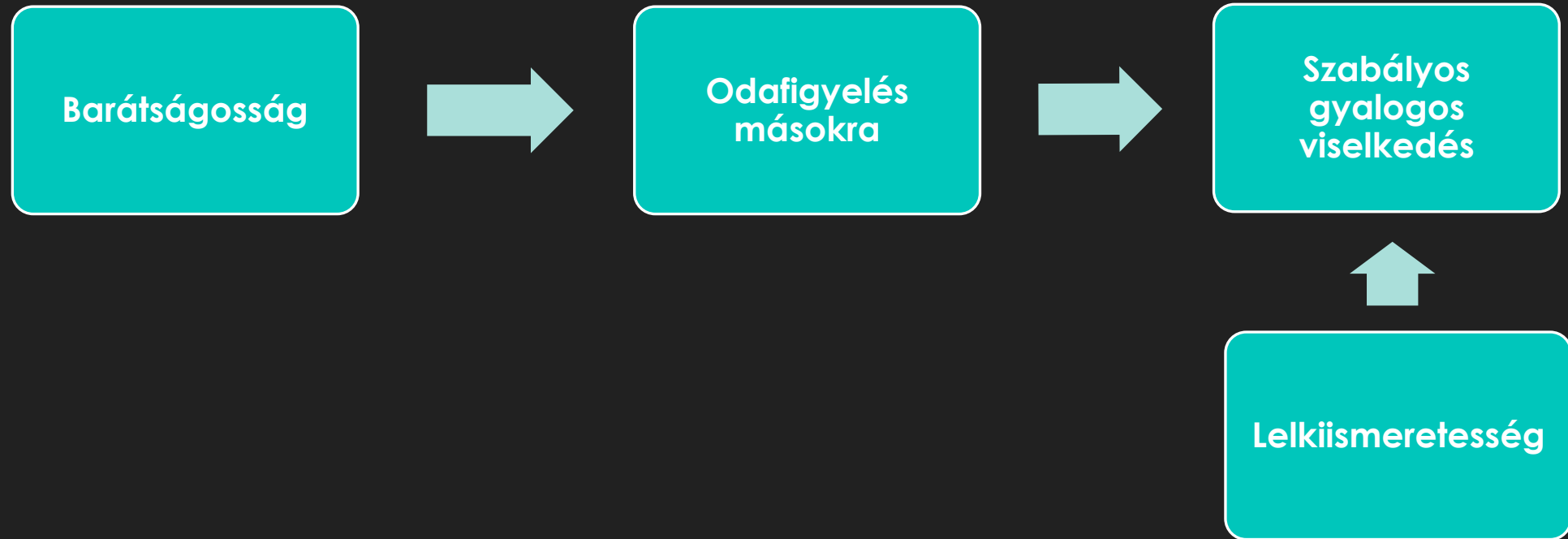
Mi befolyásolja még a biztonságos közúti viselkedést?

- Személyiség
 - Lelkiismeretesség, felelősségtudat, normakövetés, szabályok betartása (formális és informális!)
 - Érzelmi stabilitás
 - Kockázatkeresés és kockázatvállalás
 - Agresszió
 - Barátságosság
 - Másokra történő odafigyelés
- Attitűdök, értékek, normák

Néhány konkrét eredmény

- Az agresszív viselkedést általánosságban véve az indikálja, hogy a közlekedés során mások magatartásának értelmezése tévesen történik meg (Lawton, Parker, Manstead, & Stradling, 1997)
- Azok a személyek, akikre „jobb” közlekedésbiztonsági kultúra jellemző, biztonságosabban is vezetnek
 - DE: enyhébb szabálysértéseknél (pl. irányjelző használata) ellenkező tendencia mutatkozik

Egy hazai vizsgálat eredményei

Következtetések

- A pszichológia segíthet a közlekedési kultúra és az úthasználók megértésében
- Képességek helyett inkább a „puhább” jellemzőkre érdemes koncentrálni
 - Próbáljuk figyelembe venni mások nézőpontját!

Mit hozhat a jövő?

- Kultúrák találkozása – normák találkozása
- Önvezető járművek

Hivatkozott irodalmak

- AAA, Foundation for Traffic Safety (2007). *Improving traffic safety culture in the United States*. Summary and Synthesis.
- Lawton, R., Parker, D., Stradling, S. G., Manstead, A. S. R. (1997). Predicting road traffic accidents: The role of social deviance and violations. *British Journal of Psychology*, 88(2), 249–262.
- Moeckli, J., Lee, J. D. (2007). *The making of driving cultures*, url: <https://www.aaafoundation.org/sites/default/files/MoeckliLee.pdf>
- Rothengatter, T. (1997). Psychological aspects of road user behaviour. *Applied Psychology: an international review*, 46(3), 223-234.
- Ward, N. J., Linkenbach, J., Keller, S. N., Otto, J. (2010). *White Paper on Traffic Safety Culture*. Nem publikált közlemény.

Köszönöm a figyelmet!

Email: hogye-nagy.agnes@arts.unideb.hu